TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

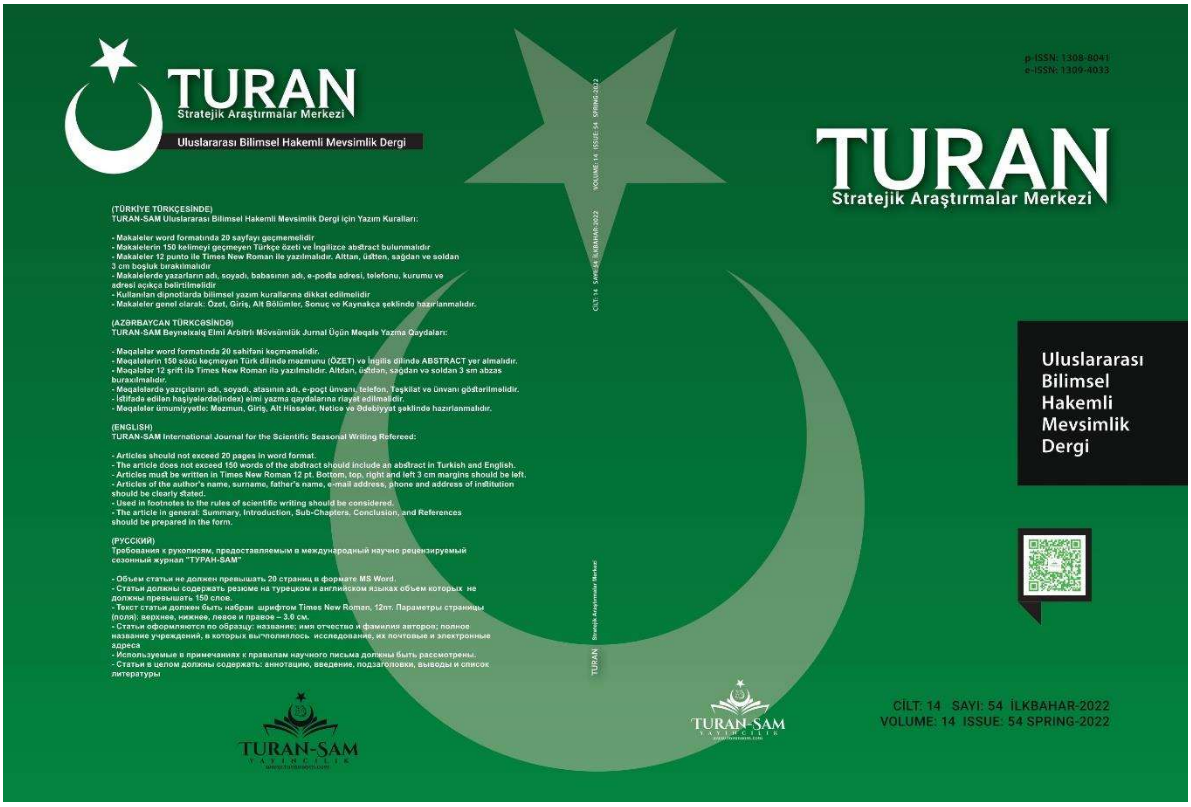
TURAN
Stratejik Araştırmalar Merkezi
Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi

(TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE)
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi için Yazım Kuralları:

- Makaleler word formatında 20 sayfayı geçmemelidir
- Makalelerin 150 kelimeyi geçmeyen Türkçe özeti ve İngilizce abstract bulunmalıdır
- Makaleler 12 punto ile Times New Roman ile yazılmalıdır. Alttan, üstten, sağdan ve soldan 3 cm boşluk bırakılmalıdır
- Makalelerde yazarların adı, soyadı, babasının adı, e-posta adresi, telefonu, kurumu ve adresi açıkça belirtilmelidir
- Kullanılan dipnotlarda bilimsel yazım kurallarına dikkat edilmelidir
- Makaleler genel olarak: Özet, Giriş, Alt Bölümler, Sonuç ve Kaynakça şeklinde hazırlanmalıdır.

(AZƏRBAYCAN TÜRKCƏSİNDƏ)
TURAN-SAM Beynəlxalq Elmi Arbitrlı Mövsümlük Jurnal Üçün Məqalə Yazma Qaydaları:

- Məqalələr word formatında 20 səhifəni keçməməlidir.
- Məqalələrin 150 sözü keçməyən Türk dilində məzmunu (ÖZET) və İngilis dilində ABSTRACT yer almalıdır.
- Məqalələr 12 şrift ilə Times New Roman ilə yazılmalıdır. Altdan, üstdən, sağdan və soldan 3 sm abzas buraxılmalıdır.
- Məqalələrdə yazıçıların adı, soyadı, atasının adı, e-poçt ünvanı, telefon, Təşkilat və ünvanı göstərilməlidir.
- İstifadə edilən haşiyələrdə(index) elmi yazma qaydalarına riayət edilməlidir.
- Məqalələr ümumiyyətlə: Məzmun, Giriş, Alt Hissələr, Nəticə və Ədəbiyyat şəklində hazırlanmalıdır.

(ENGLISH)
TURAN-SAM International Journal for the Scientific Seasonal Writing Refereed:

- Articles should not exceed 20 pages in word format.
- The article does not exceed 150 words of the abstract should include an abstract in Turkish and English.
- Articles must be written in Times New Roman 12 pt. Bottom, top, right and left 3 cm margins should be left.
- Articles of the author's name, surname, father's name, e-mail address, phone and address of institution should be clearly stated.
- Used in footnotes to the rules of scientific writing should be considered.
- The article in general: Summary, Introduction, Sub-Chapters, Conclusion, and References should be prepared in the form.

(РУССКИЙ)
Требования к рукописям, предоставляемым в международный научно рецензируемый сезонный журнал "ТУРАН-САМ"

- Объем статьи не должен превышать 20 страниц в формате MS Word.
- Статьи должны содержать резюме на турецком и английском языках объем которых не должны превышать 150 слов.
- Текст статьи должен быть набран шрифтом Times New Roman, 12пт. Параметры страницы (поля): верхнее, нижнее, левое и правое – 3.0 см.
- Статьи оформляются по образцу: название; имя отчество и фамилия авторов; полное название учреждений, в которых выполнялось исследование, их почтовые и электронные адреса
- Используемые в примечаниях к правилам научного письма должны быть рассмотрены.
- Статьи в целом должны содержать: аннотацию, введение, подзаголовки, выводы и список литературы

TURAN-SAM YAYINCILIK

CİLT: 14 SAYI: 54 İLKBAHAR-2022 VOLUME: 14 ISSUE: 54 SPRING-2022
TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi

p-ISSN: 1308-8041
e-ISSN: 1309-4033

TURAN
Stratejik Araştırmalar Merkezi

Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi

TURAN-SAM YAYINCILIK

CİLT: 14 SAYI: 54 İLKBAHAR-2022
VOLUME: 14 ISSUE: 54 SPRING-2022

TURAN
Stratejik Araştırmalar Merkezi
Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi

TURAN-SAM (TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezinin) Uluslararası Endekslerce Taranıp Dizinlenen Bilimsel Mevsimlik Dergisi, 14 yıldan beri kesintisiz yayımlanan Hakemli bir Dergidir. TURAN-SAM dergisi 3 ayda bir, yılda dört kez olmak üzere yayınlanmaktadır.

CİLT: 14 SAYI: 54 İLKBAHAR - 2022
VOLUME: 14 ISSUE: 54 SPRING - 2022

p-ISSN: 1308-8041 (BASILI * PRINTED) e-ISSN: 1309-4033 (DİJİTAL * DIGITAL)

Dergi İmtiyaz Sahibi: TURAN-SAM (TURAN Stratejik Araştırmaları Merkezi) Kurucu Genel Başkanı Doç. Dr. Elnur Hasan MİKAİL
Dergi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Uzman Sahib RAMAZANOV
Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Ata ATUN
Baş Editör: Doç. Dr. Elnur Hasan MİKAİL
Editörler Kurulu: Prof. Dr. Oktay KIZILKAYA; TÜRKİYE
Prof. Dr. Ötüken SENGER; TÜRKİYE
Doç. Dr. A. Nurdan TÜMBEK TEKEOĞLU; TÜRKİYE
Doç. Dr. Hakan ÇORA; TÜRKİYE
Doç. Dr. Haluk YÜCEL; TÜRKİYE
Doç. Dr. Süleyman DOĞAN; TÜRKİYE
Baskı ve Cilt: SAGE Matbaacılık
Baskı Tarihi: 21 HAZİRAN, 2022
Matbaa: SAGE Yayıncılık Rek. Mat. San. Tic. Ltd. Şti.
Serhat Mah. Uzayçağı Cad. 1128 Sokak No:6
Ostim / Ankara
Tel: 444 9 296, 0312 341 00 02
Eposta: bilgi@bizimdijital.com
Yönetim Yeri Adresi: Merkez Ofis:
TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi
Kars Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
Merkezi Kampüs 36100, Kars/TÜRKİYE CUMHURİYETİ
Telefon / Belgegeçer(Faks): +90 474 225 15 50 (+1042)
Web adresi: http://www.turansam.com
E-posta: emikail@turansam.org

Şube:
Sahib RAMAZANOV "TURAN-SAM YAYINCILIK"
Ortakapı Mahallesi, Gazi Ahmet Paşa Muhtar Caddesi, No: 119B/4
Merkez, 36000 Kars / Türkiye Cumhuriyeti
Kars Vergi Dairesi
Vergi Kimlik Numarası: 7341370015

Türkiye Cumhuriyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü
Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi (ESBİS)
Sicil Numarası: 24346

TURAN-SAM Dergisinin Tarandığı Endeksler

TURAN
Stratejik Araştırmalar Merkezi
Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi

DANIŞMA KURULU
Ordinaryüs Prof. Dr. Ermentay SULTANMURAT; KAZAKİSTAN
Prof. Dr. Akif MUSAYEV; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Alaittin Kazım KIRTİŞ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Ali Osman ENGİN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Alparslan AÇIKGENÇ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Ata ATUN; KKTC
Prof. Dr. Elman HAZAR; TÜRKİYE
Prof. Dr. Emmanuel OBIESIE; ABD
Prof. Dr. Fatih KİRİŞÇİOĞLU; TÜRKİYE
Prof. Dr. Gazi UÇKUN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Giray SAYNUR DERMAN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Hacer HÜSEYNOVA; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Hacı DURAN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Halim KAZAN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Harun DEMİRKAYA; TÜRKİYE
Prof. Dr. Hayati AKTAŞ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Hikmet KORAŞ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Himmet KARADAL; TÜRKİYE
Prof. Dr. Kamil Veli NERİMANOĞLU; TÜRKİYE
Prof. Dr. Kamile GÜLÜM; TÜRKİYE
Prof. Dr. Karjaubay SARTKOJAOĞLU; KAZAKİSTAN
Prof. Dr. Kaya YILDIZ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Mahire QULİYEVA; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Mehmet GÜNAY; TÜRKİYE
Prof. Dr. Mehmet KARAGÜL; TÜRKİYE
Prof. Dr. Mehmet Serkan TAFLIOĞLU; TÜRKİYE
Prof. Dr. Minire GARAYEVA; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Muharrem KASIMLI; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Muhsin HALIS; TÜRKİYE
Prof. Dr. M. Murat HATİPOĞLU; TÜRKİYE
Prof. Dr. Musa QASIMLI; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Nadir MEMMEDLI; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Necmettin KARABULUT; TÜRKİYE
Prof. Dr. Orhan ELMACI; TÜRKİYE
Prof. Dr. Oktay KIZILKAYA; TÜRKİYE
Prof. Dr. Ötüken SENGER; TÜRKİYE
Prof. Dr. Ramazan BİÇER; TÜRKİYE
Prof. Dr. Salih ŞİMŞEK; TÜRKİYE
Prof. Dr. Samettin GÜNDÜZ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Sebahattin BEKTAŞ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Sevinç MUHARREMOVA; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Sharon BURAK; ABD
Prof. Dr. Sibel TURAN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Süleyman DÖNMEZ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Şureddin MEMMEDLİ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Teymur KERİMLİ; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Timur VURAL; TÜRKİYE
Prof. Dr. Toğrul İSMAYIL; AZERBAYCAN
Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Ufuk TAVKUL; TÜRKİYE
Prof. Dr. Uğur GÜVENÇ; TÜRKİYE
Prof. Dr. Vefa KURBAN; TÜRKİYE
Prof. Dr. Yılmaz POLAT; TÜRKİYE
Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ; TÜRKİYE

YAYIN (BİLİM) KURULU
Doç. Dr. Ahmet ÖZALP; TÜRKİYE
Doç. Dr. Ayım YERİMBETOVA; KAZAKİSTAN
Doç. Dr. Aynur FAMİLQIZI; AZERBAYCAN
Doç. Dr. Bakıtgül GÜLCANOVA; KAZAKİSTAN
Doç. Dr. Cem TOPSAKAL; TÜRKİYE
Doç. Dr. Çağatay BENHÜR; TÜRKİYE
Doç. Dr. Dilaram HAMRAEVA; ÖZBEKİSTAN
Doç. Dr. Emin GERİBLİ; AZERBAYCAN
Doç. Dr. Erkan SEZGİN; TÜRKİYE
Doç. Dr. Fuat UÇAR; TÜRKİYE
Doç. Dr. Haluk YÜCEL; TÜRKİYE
Doç. Dr. Hüseyin YILMAZ; TÜRKİYE
Doç. Dr. Gülnare GOCAEVA MEMMEDOVA; TÜRKİYE
Doç. Dr. İbrahim USTA; TÜRKİYE
Doç. Dr. İlkin GULUSOY; TÜRKİYE
Doç. Dr. Kamile Bahar AYDIN; TÜRKİYE
Doç. Dr. Kasım TATLILIOĞLU; TÜRKİYE
Doç. Dr. Meşkure YILMAZ; TÜRKİYE
Doç. Dr. Mustafa SEVER; TÜRKİYE
Doç. Dr. Rısgül ABİLHAMİTKIZI; KAZAKİSTAN
Doç. Dr. Sadagat ABBASOVA; TÜRKİYE
Doç. Dr. Süleyman DOĞAN; TÜRKİYE
Doç. Dr. Şengül ÇELİK; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYTAÇ; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Akif ABDULLAH; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Aleksandr KUZNETSOV; ÇUVAŞİSTAN/RUSYA
Dr. Öğr. Üyesi Celal GÜLŞEN; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Dursun KÖSE; TAYVAN
Dr. Öğr. Üyesi Efe DÜNDAR; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Yaşar AKÇAY; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Emine LEYLA KIYAT; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul BAYER; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Fethi Ahmet YÜKSEL; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi İlhan KAÇİRE; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Kadir TUTKAVUL; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Kemal KOÇAK; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali SEVEN; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Faruk ÇAKIR; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Namık HÜSEYİNLİ; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Nurhodjha AKBULAEV; AZERBAYCAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman Gazi AKSOY; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Osman Nuri ŞAHİN; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Osman SÖNMEZ; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Refet RAMİZ; KKTC
Dr. Öğr. Üyesi Sefer GÜMÜŞ; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Seyfi KILIÇ; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Shaney QULİYEVA; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Şahin BULUT; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Tuba KALÇIK; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Yiğit Anıl GÜZELİPEK; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Zhala BABASHOVA; TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Zülfiyye İSMAYIL; NAHÇIVAN/AZERBAYCAN
Dr. Alan CASTLE; A.B.D.
Dr. Cenk AKSOY; TÜRKİYE
Dr. Mesud MUSAYEV; AZERBAYCAN
Dr. M. Dylan CASTLE; A.B.D.
Dr. Rıza ALTUN; TÜRKİYE
Dr. Zekeriya BİNGÖL; TÜRKİYE
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL; TÜRKİYE

TURAN-SAM YAYINCILIK

www.turansam.com

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

(14)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmetali KASIM*

ÇİN'İN DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ ZORLU ÇALIŞTIRMA KAMPLARI VE EKONOMİK ÇIKARLARI

CHINA'S FORCED LABOUR CAMPS IN EAST TURKISTAN AND ECONOMIC INTERESTS

ÖZ

Köle işçi olarak insanları kendi iradeleri dışında zorla çalıştırmak geçmişte dünyanın çeşitli bölgelerinde sık rastlanan bir durumdur. Ancak bu eylem günümüz modern dünyasında insanlık dışı bir suç olarak görülmektedir. Uluslararası hukuka aykırı görülmesine rağmen Kuzey Kore, Çin gibi dünyanın birçok yerinde bu tutum otoriter rejimler tarafından pratikte uygulanmaya devam etmektedir. Özellikle Çin zorla çalıştırma sistemini farklı bir düzeyde uygulamaktadır. Çin yönetimi zorla çalıştırma şeklini sadece ekonomik ya da siyasi amaçlar için değil aynı zamanda farklı din, kültür ve değerlere sahip olan gurupların egemen Han kültürüne asimile yapma aracı olarak kullanmaktadır. Çin'in çeşitli bölgelerinde bu yöntem uygulansa da günümüz Doğu Türkistan'da zorla çalıştırma kamplarının boyutu ve uygulamanın şiddeti açısından zirveye ulaşmış olup adeta soykırıma dönüşmüş durumdadır. Pekin yönetimi hem devlet içindeki hem de dış dünyadaki işbirlikçileriyle uluslararası hukuku çiğneyerek alışagelmiş farklılığın tehdit olduğu zihniyetiyle tek tip homojen yapı inşa etmek için Çinlileştirme politikalarına devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çin Komünist Rejimi, Doğu Türkistan, Zorla Çalıştırma Kampları, Çinlileştirme, İktisadi Çıkarlar.

JEL Kodu: F5.

ABSTRACT

In the past, forcing people to work against their will as slave labor was common in various parts of the world. However, this exploitation is seen as an inhuman practice or crime in today's modern world. Despite being seen as a violation of international law it continues to be implemented in practice by authoritarian regimes in many parts of the world, such as North Korea and China. China, in particular, practices forced labor at a different level. The Chinese government uses forced labor not just for economic or political purposes. At the same time, it uses as a tool for nations with whom holding different religions, cultures, values, and identities assimilate into the dominant Han culture. Although this method is applied in various regions of China, but it has reached its peak in terms of the size of the forced labor camps and the severity of the practice in today's East Turkestan and becoming like a genocide. The Beijing administration violated international law with its collaborators both within the state and abroad. With the common mentality of difference considered is a threat continues its Sinicization policies to build a uniform homogeneous structure.

Key Words: *Chinese Communist Regime, East Turkistan, Forced Labor Camps, Sinicization, Economic Profit.*

JEL Code: F5.

* **Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrasya Araştırmalar Bölümü. mkasimu@ohu.edu.tr**

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

1. GİRİŞ

Çin'deki köle işçiliğin kökenleri çok eski tarihlere dayanmaktadır. Modern dünyada Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Zorla Çalıştırma Sözleşmesi, 1930 (No. 29) örneğinde olduğu gibi zorlu çalıştırma yasal olarak yasaklanmıştır (International Labour Organization, 2022). İnsanları kendi iradeleri dışında zor kullanarak çalıştırmak, fiziki ve psikolojik baskı temel insan haklarının ihmali olarak görülse de Çin gibi hak-hukuk ve özgürlüklerin eksik olduğu otoriter rejimlerde bu günlük yaşamın bir parçasına dönüşmüştür. Zorlu çalıştırma zihniyetinin genelde iki çeşit uygulama yöntemi bulunmaktadır. Bunlardan biri emek yoluyla yeniden eğitmek (laodong jiaoyang ya da laojiao) olup 1957 yılında Çin Komünist Partisi (ÇKP) tarafından kurulmuş muhalifler, yasaklamak istediği din mensupları ve şüpheliler için yaygın bir biçimde kullanılmıştır. 2013 yılında hukuken yasaklanmış olsa da fiiliyatta "eğitim kamplarıyla yeniden dönüşüm" olarak isim değiştirilerek varlığını sürdürmektedir. 2018 yılında Doğu Türkistan'da resmi yasalaştırılmış ve eğitim tesisleri olarak tanıtılmıştır (Bitterwinter, 2022). Kamu Güvenlik Bakanlığına göre suçluları zorunlu eğitim yoluyla reform ya da dönüşüm yapmak idari bir önlemdir. Bunda "suçluları yasaya itaat eden, kamu erdemine saygı duyan, ülkesini seven, sıkı çalışmayı seven ve sosyalizmin inşası için belirli eğitim standartlarına ve üretken becerilere sahip olan suçluları insanlara dönüştürmek için tasarlanmıştır" (Human Rights Watch, 1998). Suçluların tutuklanması ve zorlu çalışma kamplarına gönderilmesi için yasal bir süreçten geçmesi gerekmiyor. Çünkü onlara atfedilen yasal olarak suç olmayan ama yönetim tarafından suç olarak görülen elle tutulur hiçbir yanı olmayan davranışlardır. Bu yüzden tutuklanmaları için idari ve güvenlik kurumlarının suç tespitinde bulunması yeterlidir. Çalışma cezasıyla yeniden eğitim alan insanların duruşma hakkı, avukat tutma hakkı ve davasıyla ilgili herhangi bir yargısal karar alma hakkı bulunmamaktadır (Human Rights Watch, 1998).

ÇKP yönetimi tarafından uygulanmaya devam eden diğer bir zorlu çalıştırma yöntemi ise çeşitli suçlardan suçlu bulunanların Çin mahkemeleri tarafından mahkûm edildiği "çalışma yoluyla reform/Lao Gai" kamplarıdır. Onların, Çin hapishane sisteminin bir parçası olup çalışma koşullarının çok zor olduğu üzerine istatistikler tartışmalı olsa da Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) kamplarda binlerce kişinin öldüğünü iddia ediyor (Bitterwinter, 2022). Pekin yönetimi zorla çalıştırmayı hem ekonomik hem de siyasi çıkarları için kullanmaktadır. Aynı zamanda Çin genelindeki kendi mevcudiyeti ve siyasi amaçları için tehdit olarak gördüğü farklı inanç, farklı düşünceye sahip olan fertler ya da gurupları hedef almıştır. Geleneksel Çin inançlarını benimseyen Falun Gong takipçileri, Budistler, Hristiyanlar, Müslümanlar, demokrasi ve insan hakları savunucuları gibi farklı inanç ve görüşlere sahip olanlar ÇKP baskısına en fazla maruz kalan guruplar olmuştur. 1978 yılında Çin'in dışa açılma ve ekonomik reform politikalarıyla zorlu çalıştırma uygulamaları yeni bir evreye ulaşmıştır. Bu defa Çin yönetimiyle uluslararası sermaye işbirliği ortaya çıkmış, ucuz emek gücü adıyla köle işçilerin emeği sistematik bir şekilde sömürülmüş ve bu Çin'in sözde ekonomik mucize diye adlandırdığı oldukça hızlı bir ekonomik gelişmenin yaşanmasına büyük katkı sağlamıştır.

Zorlu çalıştırma yöntemleri Doğu Türkistan'da Çin'in diğer bölgelerindeki uygulamalardan farklılıklar arz etmektedir. Diğer bölgelerde insanların emeği sömürülürken ya da görüşleri değiştirilmeye çalışılırken Doğu Türkistan'da bunlar dışında bölge insanlarının kültürleri, dil, tarih ve geçmişleriyle ilgili her şey hedef alınarak milletçe asimile edilmesi amaçlanmıştır. 1949 yılının sonunda Çin işgaline maruz kaldıktan sonra çeşitli baskılar devam etmişse de 2017 yılından sonra baskı ve şiddetin boyutu zirveye ulaşmış, ÇKP tüm imkânlarını yönlendirerek Doğu Türkistan halkına ve geçmişine ait her şeyi yok etmeye ve asimileye yönelik adeta soykırım harekâtını hayata geçirmiştir. Çocuklar ailelerinden, kendi kültürel köklerinden koparılarak Çin kültürü eğitimine tabi tutulurken, tüm bölgede Türk dili ve kültürü yasaklanarak Çinlileştirme projesi tüm boyutlarıyla devam etmektedir. Bu zihniyet altında sayıları birkaç milyonlara ulaşan yetişkin, inançlı ve kültürlü insanlar toplumdan uzaklaştırarak cezaevi ve çalışma kamplarına sevk edilmektedir. Böylece nesillerin birbirlerinden uzaklaştırılarak daha kolay asimile edilmesi, toplumun direniş gücünün ve dinamiklerinin kırılması sağlanması amaçlanmaktadır. Uygurları, Kazakları ve diğer etnik azınlıkları, Komünist Partiye ve fabrika patronlarına sadık, disiplinli, Çince konuşan bir endüstriyel iş gücüne dönüştürme amaçlanmıştır. Müslümanlar dindarlıktan vazgeçmeye ve partiye bağlılık yemini etmeye zorlanmaktadır (Buckley and Ramzy, 2018). Amerika ve Avrupa'daki pek çok ülkeler bunun insanlık dışı uygulamalar ve

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

hatta soykırım olduğunu kabul ederek Çin'e baskı ve yaptırım uygulamaya devam etmektedir. Ama diğer taraftan Çin küresel sermaye, birçok Müslüman ülke başta olmak üzere dünya genelindeki pek çok otoriter rejimlerin farklı şekillerde sessizliğini ve desteğini satın alarak kendi uygulamalarına devam etmektedir.

2. Çin'in devlet anlayışında farklılığın tehdit olarak görülmesi başka kültürlere karşı tolerans eksikliği

Geleneklere dayalı olarak oluşan Çin kültürü ve medeniyetinin temelinde farklılıklarla karşı şüphe ve tehdit algısı derin kök salmıştır. Çin medeniyetinin simgesi olan Çin seddi fiziki olarak yabancılardan ülkeyi koruma görevi üstlenmek amacıyla inşa edilmiştir. Çin'de gözle görünmeyen "manevi bir Çin Seddi" vardır ki bu hem Çin kültürüne hem de siyasi düşünce geleneğini derinden etkilemiştir. Bu Çin halkının zihniyetindeki manevi duvar farklı kültür, farklı inanç, farklı düşüncelerden kendini koruma görevi üstlenir. Çin geleneksel düşüncesinde farklılık tehdit olarak görülür ve hiçbir şekilde farklılıklara tolerans gösterilmez. Bu yüzdendir ki Çin'de tarih ve devlet geleneği Han Çinlilerin menfaati ve dünya görüşüne göre Han ve Han olamayan iki çeşit insan toplumu üzerinden oluşturulmuştur. Han halkı dünyanın merkezinde ve en uygar toplum olarak görülür. Han olmayanlar her ne kadar uygar olsa da barbarlar olarak tanımlanır. Bu anlayış Çin merkezli dünya görüşü Tianxia "everything under heaven," sisteminde kendi net bir şekilde ifade eder. Bu kavram sadece coğrafi ve mekânsal bir anlamı ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda metafiziğin ahlaki yapısını da ima eder (Junping, 2006). Bu durumda dünyanın en uygar halkı merkeze yerleştirilmiş ve barbarların Çin üstünlüğünü kabul ederek biat etmesi ve Çin'in kültürünü benimsemesi gerektiğidir.

Çin tarihsel olarak yayılmacı ve emperyalist bir devlet anlayışıyla hareket yapmıştır. Yayılma eğilimi ve devlet düşüncesi diğer toplumlardan oldukça farklıdır. Örneğin Türkler yayılma sürecinde elde ettiği topraklardaki toplumları devletin bir ferdi olarak görür. Dini ve kültürel hürriyet Türk devlet geleneğinin temeli olup tabi olan halklar kendi halkı gibi hak-hukuk ve özgürlüklerden yararlanabilir. Hoşgörü ve adalet devlet anlayışı olarak kabul edilmiştir. Farklı etnik ve dini topluluklar kısıtlamalara maruz kalmadan kendi inanç ve kültürlerini rahatça yaşatabilmiştir. Onların dillerine ve yaşam tarzlarına müdahale edilmemiştir. Çin topraklarında gelişen farklı düşünce ve inançlar Hanların yönettiği dönemlerde değil Çin tabiriyle barbarlar yönetiminde ortaya çıkmıştır. Han olmayanlar hâkimiyeti kaybettiği an diğer kültür ve dinler Ming Hanedanı (1368-1644)[22] örneğinde olduğu gibi baskılara ve kısıtlamalara maruz kalmıştır. Bu da genelde Çinlilerin farklı bir devlet anlayışına sahip olduğundandır. Devlet her şeyin sahibi olup fertler fazla hak hukuk ve özgürlüklerden istifade edememiştir. Konfüçyüs felsefesinin temelinde olduğu gibi devlet ile halk arasındaki durum köle patron ilişkisine benzemektedir. Yabancılara ve yabancı kültürlere karşı derin bir güvensizlik vardır. Bu Çin devlet anlayışındaki eski "benim ırkımdan olmayan mutlaka art niyetlidir (Fei wo zu lei, qi xin)" felsefi düşüncesinin günümüzdeki ÇKP yönetimince yeniden benimsenmesinden kaynaklanır (Zuo, 2019).

Han merkezli dünya görüşü yayılmacı ve ırkçılığa dayalı karaktere sahip olup sürekli başka toplumlar üzerinde hak sahibi olmak ve onları Çinlileştirmek istemiştir. Günümüz Çin topraklarının büyük çoğunluğu İkinci Dünya Savaşından sonra işgal ettiği topraklardır. Hala mevcut topraklarının neredeyse 2/3'sinde Çinli olmayan, çok farklı inanç ve kültürlere sahip milliyetler yaşamaktadır (Karluk, 2017). Çin ekonomik olarak dışa açılma politikası izlemesine rağmen siyasi ve kültürel olarak dış dünyaya kapalı bir devlettir. İkinci Dünya Savaşından günümüze kadar Han kökenli olmayan diğer etnik guruplar üzerine ciddi bir asimile politikası izlemiştir. Bu girişimde oldukça başarılı olmuş, Tibet, Doğu Türkistan dışında Çin sınırları içindeki çoğu milletlerin milli değer ve kültürlerini büyük oranda yok etmiş ve onları Han kültürüne asimile etmiştir.

Günümüzde Çin tüm devlet imkânlarıyla Doğu Türkistan ve Tibet bölgesini Çinlileştirmek için acımasız yöntemlere başvurmaktadır. Bu tutumunun sebebi devlet geleneği ve yaşam felsefesine derinden etki

[22] Moğollar hâkimiyeti kaybedince Çin'de çeşitli kültür ve farklı kültürlerin beraber mevcut olduğu dönem son bulmuştur. Bunun yerine Han kökenli Ming Hanedanı gelmiş farkı milletlerin kendi dillerinde konuşmasına müsaade etmemiş ve kendi aralarında evlenmelerine izin verilmemiştir. Sadece Han kökenlilerle evlenmeleri izin verildiğinden Türk ve başka Müslümanlar hem kendi dillerinin yerine Çince konuşmak zorunda kalmış hem de Çinlilerle evlilik yapmak sonucunda günümüzdeki Çin dilli Hui/ Dungan Müslümanları ortaya çıkmıştır.

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

eden tüm farklılıkların tehdit olarak görüldüğü inanışından kaynaklanmaktadır. Çin de istila bir bölgeyi işgal etmekle tamamlanmıyor. Aksine bu istilanın ilk adımı sayılır. Sınırsız savaş anlayışını benimseyen Çin savaşı sadece cepheyle sınırlı tutmamaktadır. Onun için siyasi, ekonomik, ticari, kültürel, fiziki, düşünce, yaşam tarzı, teknolojik vb. yaşamın her alanı savaşa dâhil edilmiştir. 1949 yılında savaşın ilk adımı yani işgal süreci gerçekleşmiş olup diğer boyutlarıyla Doğu Türkistan'da savaş hala günümüzde bile devam etmektedir. Çünkü farklı tarih ve geçmişe, farklı kültür, inanç, örf adet, yaşam tarzı dil, fiziki yapı, sanat, edebiyat kısacası apayrı bir medeniyete sahiptir. Bu farklılıklar Çin zihniyeti açısından tehdit olarak görülmektedir. ÇKP'nin nihai amacı Han kültüründen farklı olan Türk kültürünü ve İslami kimliği yok etmektir (Kasim, 2021). Böylece Çin bölgeyi farklı kültürlerden tümüyle arındırarak gerçek anlamda bir Çin eyaleti yapmış ve savaşı kazanmış olabilecektir. Terör, ayrılıkçılık, dış güçler ve benzeri söylemler ÇKP'nin gerçek amacını gizlemek için başvurduğu bahane ve dış dünyayı aldatma eylemleridir.

3. Doğu Türkistan'da Asimile Aracı Olarak Zorlu Çalıştırma Kampları

Çin farklı toplumları eritme ve asimile yaparak yok etme konusunda oldukça tecrübelidir. Çin tarihi bunun örnekleriyle doludur ve hala günümüzde bu konuda pratik yapılmaktadır. Asimile aracı olarak kültürün, dilin ve dinin yasaklanması dünya genelinde çok sık rastlanan olay olsa da Çin'de bunlara ek olarak "Laogai" sistemi mevcuttur. Normalde fiilen suç işleyen ve yasal olarak suçlu görülen insanlar hapishanelere gönderilir. Çin'de mahkûmların köle işçi olarak çalıştırıldığı, sanayi ve üretim için ucuz emek gücü kaynağının biri olduğu herkesçe gizli olmayan bir durumdur.

Suçun fiilen işlenmediği ve yasal olarak suçlu gözükmeyen insanlar normal kendi ülkelerinde hiçbir şekilde tutuklanamaz ya da özgürlüğünden mahrum bırakılamaz. Lakin Çin'de durum farklıdır. Fertler inancından, kültüründen, sahip olduğu değer ve düşüncülerinden dolayı Çin yetkilileri tarafınca suçlu olarak görülebilmektedir. Onlar hiçbir yasal süreç ya da mahkemeye gerek kalmadan tutuklanabilmekte ve özgürlüklerinden mahrum bırakılabilmektedir. Tutuklular kötü çalışma ortamlarında bir gün içerisinde uzun süre çalıştırılan, şiddet ve baskının sıradan olduğu Laogai çalışma kamplarına götürülmektedir. Bunlar cinayet işleyen mahkûmlarla beraber Çin'in gizemli ucuz işgücü kaynağının önemli bir kısmını oluşturur. Böyle bir insanlık krizini modern dünyanın herhangi bir yerinde benzerini görmek zor olsa da dünya gizli kapı arkasında işlenen bu suçlara karşı sessizliğini korumaktadır. Mao döneminde sistematik olarak oluşturulmuş, öncelikle siyasi ve dini muhalifler, inanç ve düşüncesi ÇKP'ye aykırı olarak görülenler olmak üzere elli milyon insan bu kampların kapılarından geçmiş durumdadır (Colelli vb. 2012).

Kökleri çok eskilere dayanan Laogai sistemi Han bölgesinde siyasi rakiplerini etkisizleştirmek için yaygın bir şekilde denenmiş olsa da diğer bölgelerde farklı amaçlar için de kullanılmıştır. Bu yöntem Çinlilerin işgal ettiği Hun ve başka kavimlerin topraklarını Çinlileştirmek için de kullanılmıştır. Çinliler yeni ele geçirdiği topraklara nüfus iskân politikasıyla beraber yerli halkı zorlu çalıştırma kamplarıyla değiştirmek ve böylece onların hem fiziki hem de moral direniş gücünü kırarak asimile ederek yok etmek ve tehlikeyi ortadan kaldırmak istemiştir. Buna ek olarak Çinlilerin kendine özgü bir diğer asimile aracı ise işgal bölgelerinde geliştirdiği asker çiftçi kolonileridir. Günümüzde Bing Tuan (Üretim ve Kuruluş Garnizonu) olarak adlandırılan çiftçi askerlerden oluşan bu koloni sisteminin görevi ise bölgenin idari ve güvenlik amaçlarına hizmet etmek, Han göçlerine kolaylık sağlamak ve onların bölgede nüfuz sahibi olmasına yardımcı olmak, yerli halkın kontrolü ve asimile olmasına katkı sağlamaktır. Ayrıca en stratejik bölgeleri, bol su ve doğal kaynak zenginliklerinin bulunduğu toprakları kendine üst yapan eyaletten bağımsız hareket etmesinden devlet içindeki devlet diye nitelendirilen Üretim ve Kuruluş Garnizonu zorla çalıştırma kamplarının öncülük verildiği ve en aktif olduğu yerlerdir.

Tarihsel olarak uygulanmaya devam eden bu metot Doğu Türkistan işgali sonrasında bu bölgenin ve bölgedeki Türk ve Müslümanların Çinlileştirilmesi için kullanılmaya devam etmiştir. Ancak yakın zamanlarda Çin ekonomik, teknolojik, askeri vb. alanlarda hızlı bir şekilde yükselmesinden dolayı daha fazla insan gücü, kaynak ve modern teknolojiler kullanılarak oldukça büyük boyutlarda ve profesyonel bir şekilde yapılmaya başlamıştır. Milyonlarca insan kamplara sevk edilmiş, bölge tümüyle dış dünyadan izole edilerek adeta devasa bir kamp haline dönüştürülmüştür.

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

Şekil 1: Doğu Türkistan'da 2019 yılına kadar tespit edilmiş çalışma kampları, toplama kampları ve hapishaneler

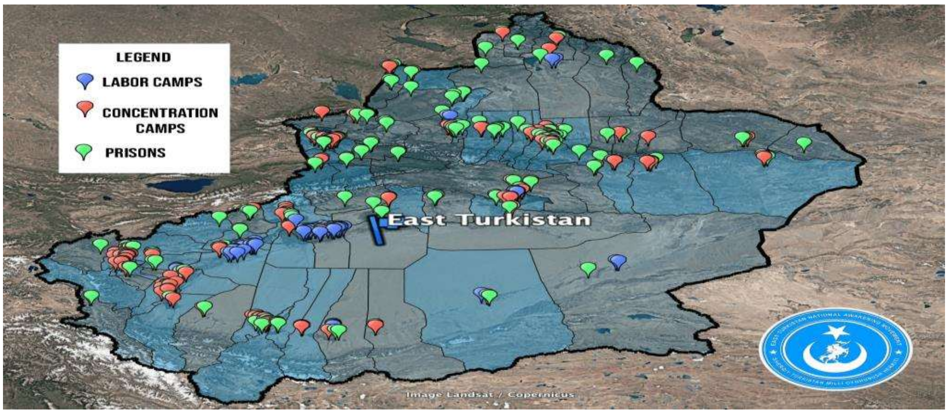

Kaynak: nationalawakening, 2019.

Çin hükümeti tarafından yönetilen hedeflenmiş etnik gruba ait olduğu belirlenen kişileri gözaltına almak 500'in üzerinde kamp ve hapishaneyi belgelediğini söylemiştir (nationalawakening, 2019). Aynı raporda, Çin işkence ve cinsel istismarı "Uygurları zorla Han çoğunluğuna entegre etmek için kullandığını, buna Müslümanlara dua etmek, domuz eti ve alkolden uzak durmak gibi inançlarından vazgeçmeleri için baskı yapmak da dahil" olduğunu söylemiştir. Çin her ne kadar kampları eğitim tesisleri olarak lanse etse de oradaki insanların kendi iradeleriyle değil zorla tutuklama nedeniyle fiziki ve psikolojik baskı altında tutulduğu ortaya çıkmıştır. Bu merkezlerde gözaltına alınan Uygurların çoğu beyaz yakalı profesyoneller ve mesleki eğitime ihtiyaçları olmayan kişiler olduğu anlaşılmıştır. Çin kampların kapatıldığını iddia etse de 100'den fazla yeni tesisi inşa ettiği, burada sadece insanları kilitlemekle kalmadığı, aynı zamanda onları sahada özel fabrika binalarında çalışmaya zorluyor olduğu ortaya çıkmıştır (Killing ve Rajagopalan, 2021). ÇKP yönetimi kampları sadece Doğu Türkistan'daki Han olmayan milletlerin zorla Çinlileştirme aracı olarak kullanmıyor aynı zamanda emeğini sömürerek iktisadi çıkarlar elde etme aracı olarak da kullanıyor.

4. Zorla Çalıştırma Kampların Küresel Üretim Zinciriyle İlişkileri Ekonomik Çıkar

Çin uluslararası piyasa rekabetinde avantaj elde etmek, uluslararası yatırımcıları teşvik etmek ve küresel sermayeyle işbirliğini sürdürebilmek için ucuz emek gücünü silah olarak kullanmaya devam etmektedir. Lakin ülkenin ekonomik yönden hızla yükselmesi ve zenginleşmesiyle beraber işçi ücretleri de buna benzer bir şekilde artmıştır. Ücret artışından kaynaklı olarak bazı ulusal ve küresel sermayeler emek gücünün daha ucuz olduğu Güneydoğu Asya ve Güney Asya gibi dünyanın diğer bölgelerini tercih etmeye başlamıştır. Buna bir önlem amaçlı Çin eskiden alışa gelmiş ve uzmanlaşmış yöntemlerini hayata geçirerek zorla çalışma kamplarının boyutunu genişleterek daha fazla ucuz emek gücü arzı elde etmeye yönelmiştir. Buda mahkûmlar ve çeşitli bahanelerle suçlu gösterilerek zorla çalıştırma kamplarına götürülen milyonlarca masum insandan oluşan hedefteki köle işçi ordularıdır.

Doğu Türkistan'daki Uygur, Kazak, Kırgız ve başka yüz binlerce Türk ve Müslüman insan çalışma kampları, toplama kampları ve hapishanelerde sistematik işkence ve asimileyle karşı karşıya kalmakla beraber zorla çalışmaya tabii tutulmuştur. Çin hükümeti kampların olduğu bölgelerde fabrika ve çeşitli üretim merkezlerini inşa ederek köle işçilerden ekonomik çıkarları için istifade etmek istemiştir. Uzmanlar, Uygur Bölgesi'nde zorla çalıştırmanın artık çok yaygın olduğunu ve orada üretilen tüm malların kusurlu kabul edilmesi gerektiğini savunuyor. Bunun nedenleri ise riskin tedarik zincirindeki her düzeyde yani çiftçilik (pamuk ve diğer tarım üretimleri) seviyesinden bitmiş ürün imalatına kadar mevcut olduğudur (Fair Labor Association, 2020).

Çin hükümeti köle işçi sisteminden büyük oranda kâr elde ediyor. Mahkûmlar ve tutuklular hapishanede işletilen fabrikalarda, çiftliklerde, atölyelerde ve madenlerde ücretsiz bir iş gücü kaynağı sağlayarak bu "işletmelerin" büyük karlar elde etmelerini sağlıyor. Ne yazık ki, Çin hükümetinin kasıtlı aldatması, gevşek uluslararası etiketleme gereklilikleri ve aracı ihracatçılara güvenme nedeniyle, köle işçi

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

ürünlerini tanımlamak zordur. Diğer taraftan birçok hükümet dünyanın en büyük pazarı ve ucuz işgücü kaynağıyla olan ticari ilişkilerini korumak için "başka yöne bakmaya" fazlasıyla isteklidir. Dünya çapında mağaza raflarında yollarını bulmaya devam etmektedir. Örneğin dünyadaki pamuk üretiminin %20, Çin'deki pamuk üretiminin %84 Doğu Türkistan'da üretilmektedir (Freedomunited, 2022). Doğu Türkistanlı köle işçiler pamuk üretiminde, bölgedeki fabrikalar da ve başka yerlerde zorla çalıştırılmakla kalmıyor aynı zamanda Çin'in diğer eyaletlerine ucuz emek gücü olarak pazarlanıyor. Yani bu göstermektedir ki hem Çinli hem de yabancı ünlü moda markalar başta olmak üzere dünyada çok sayıdaki firmalar köle işçilerden kar elde etmiştir. Apple, Dell gibi 83 tane dünya çapında tanınmış ünlü markaların bu tedarik zincirin bir parçası olduğu ifşa edilmiştir (BBC, 2020). Çin hükümeti, Çinli ve yabancı firmalar köle işçilerden muazzam çıkarlar sağlarken zorla çalıştırılan işçiler farklı senaryolarla karşı karşıya kalmaktadır. Bunları kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür:

"*Keyfi gözaltı tehdidi gibi gözdağı ve tehditlere maruz kalmak, güvenlik personeli ve dijital gözetim araçları tarafından izlenir olmak;*

Aile üyelerine yönelik tehditler gibi bir bağımlılık ve savunmasızlık konumuna getirilmek;

Çitle çevrili fabrikalar ve yüksek teknoloji gözetimi gibi yerlerde hareket özgürlüğünün kısıtlanması;

Ayrı yatakhanelerde yaşamak ve özel trenlerde taşınmak gibi izolasyon;

Siyasi telkinler, fabrikalarda polis karakolları gibi kötü niyetli çalışma koşulları, askeri tarzda' yönetim ve dini uygulamaların yasaklanması;

İş çıkışı Mandarin dili dersleri ve politik beyin yıkama seansları gibi aşırı saatler bunlar iş atamalarının bir parçasıdır" (Xiuzhong Xu, 2020).

Geçtiğimiz birkaç yılda Çin uluslararasında özellikle Avrupa Birliği (AB) ve ABD tarafından Uygurlar ve başka Türk Müslümanlara uygulanan zorla çalıştırma kampları üzerinden eleştirilere maruz kalmıştır. Çin'in insan ihlalleri sebebiyle AB-Çin Kapsamlı Yatırım Anlaşmasını askıya alınmıştır. Bu konuda AB Sincan'daki (Doğu Türkistan) insan hakları koşullarında "herhangi bir gelişme olduğuna dair hiçbir kanıt olmadığı" göz önüne alındığında ilerlemenin "imkânsız" olduğunu ifade etmiştir (Wang ve Bermingham, 2022). Lakin dünyadaki çoğu devlet Çin'in tüm bu uygulamaları hakkında sessizliğini sürdürmüş ve onu desteklemeyi tercih ettiğinden bazı demokratik devletlerin kınamaları ve sembolik yaptırımları Pekin'in kendi politikasını değiştirmeye zorlamakta çok yetersiz kalmıştır. Diğer taraftan birçok küresel sermaye sahipleri ve uluslararası firmalar kendi ekonomik çıkarları için Çin'in uyguladığı insanlık dışı eylemlerini göz ardı etmeyi tercih etmiş ya da kendi ülkelerinde Çin lehine lobicilik yaparak ÇKP yönetiminde işbirliği yapmayı tercih etmiştir. Örneğin New York Times, Kasım 2020'de, Apple'ın lobicilere şu anda ABD Senatosu'nun önünde olan Uygur Zorunlu Çalışmayı Önleme Yasası'nın dilini yumuşatmak amacıyla "politika yapıcıları eğitmek" için 90.000 dolar ödediğini gösterdiğini bildirmiştir (Freedomunited, 2022).

5. SONUÇ

Çin devlet geleneğinde farklılık tehdit olarak görüldüğü için tarihsel olarak özellikle Han kökenlilerin hâkimiyeti dönemlerinde farklı din, kültür ve ırka mensup olanlar Çinlileştirme politikasına maruz kalmıştır. ÇKP her ne kadar kendini komünizmin ve ezilenlerin savunucusu olarak reklamlaştırıp ve sınıfsız bir dünya inşa etmek için mücadele ettiğini iddia etse de pratikte eski feodal Han hanedanlıklarından pek farklı olmayan bir milli politika izlemiştir. Han olmayan milletleri göç, takip, eğitim, propaganda vb. çeşitli yöntemlerle Çin kültürüne eritmek ve asimile etmeyi devletin güvenlik politikalarının merkezine yerleştirmiştir. Böylece farklılıkları ortadan kaldırarak Çin siyasi sınırları içerisinde sonsuza kadar istikrarı gerçekleştirebileceğine ve dünya genelinde Çin Merkezli Tian Xia düzenini gerçekleştirebileceğine inanmıştır.

Tek tip homojen bir toplum inşa etmek için ecdatlarından miras edindiği asimile yöntemlerini daha kurumsallaştırmış ve modern teknolojilerin yardımıyla daha ileri boyutlara taşımıştır. Bu sistem içerisinde Çin yönetimi için çalışma kampı, toplama kampı ve hapishanelerden oluşan sözde eğitim ama gerçekte zorlu çalıştırma ve beyin yıkama yöntemiyle insanların fiziki ve moral direnişini yok etmek ve beyin yıkama yöntemleriyle onları kendi istediği bir tip insana dönüştürmek özellikle oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Çin günümüze kadar Doğu Türkistan ve Tibet hariç işgal ettiği bölgelerin çoğunda asimile

http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com

politikasında büyük başarılar elde etmiştir. Günümüzde Doğu Türkistan'da tüm devlet imkânlarını hayata geçirerek zorla asimile ve soykırım politikası uygulamaktadır. Bu politikalar çerçevesinde milyonlarca Türk ve Müslüman kamplara sevk edilmiştir. Çin onları hem Çinlileştirmek için tutmaktadır hem de muazzam çalışma kampları aracılığıyla onları köle işçi olarak çalıştırarak oldukça büyük ekonomik çıkarlar elde etmektedir.

Ulusal firmalar ve işletmeciler Doğu Türkistan'daki zorla çalıştırmaya tabi tutulan köle işçilerden kar elde etmekle beraber pek çok küresel firmalarda pay almıştır. Çin küresel yatırımcılar ucuz emek gücünden istifade etme imkânı sunarak hem bunların teknolojileri, bilgisi ve sermayesinden yararlanmak istemiş hem de kendi ülkelerinde Çin lehine lobicilik yaparak Pekin'in ekonomik ve siyasi çıkarları için kullanmak istemiştir. Gerçekten de hayati amaçları kar olan pek çok sermaye sahipleri AB ve ABD gibi ülkelerde bu ülkelerin demokratik kurumları, ülke çıkarları ve değerlerine aykırı tavır sergileyerek Çin'i savunmuşlardır. Onlar Çin'in insanlık dışı uyumalarına karşı eleştiri ve yaptırımlarına karşı çıkarak ÇKP lehine lobicilik yapmayı ve Çin hakkında olumsuz kararların alınmasına karşı siyasilere baskı yapmayı tercih etmiştir. Çin dünya genelinde bazı demokratik devletlerin sembolik kınamaları ve yaptırımları dışında fazla bir engelle karşılaşmamıştır. Ayrıca pek çok Müslüman çoğunluktaki ülkeler başta olmak üzere dünyadaki çok sayıda otoriter rejimlerin, çok sayıda küresel sermayenin desteğini ya da sessizliğini arkasına alarak nihai amaçlarına ulaşmak için baskıcı ve soykırım politikalarından hiç taviz vermeden uygulamaya devam etmektedir. Hatta günümüzde şiddetin boyutu daha da genişleyerek Çin'in diğer bölgelerinde de güçlü bir şekilde hissedilmeye başlamıştır.

KAYNAKÇA

1. Bitterwinter (2022). Re-Education Camps. Erişim Adresi: https://bitterwinter.org/tag/re-education-camps/?
2. Buckley, C., and Ramzy, A. (2018). China's Detention Camps for Muslims Turn to Forced Labor. Erişim Adresi: https://www.nytimes.com/2018/12/16/world/asia/xinjiang-china-forced-labor-camps-uighurs.html
3. Colelli, J. (2012). Addressing the Laogai: A Human Rights Violation and Economic Dilemma. The School for Ethics and Global Leadership, Fall 2012.
4. Fair Labor Association, (2020). Forced Labor Risk In Xinjiang. China. Issue Brief. January 2020.
5. Freedomunited, (2022). Free Uyghurs from forced labor in China. Erişim Adresi: https://www.freedomunited.org/advocate/free-uyghurs/
6. Human Rights Watch, (1998). Reeducation Through Labor in China. Erişim Adresi: https://www.hrw.org/legacy/campaigns/china-98/laojiao
7. International Labour Organization, (2022). C029 - Forced Labour Convention, 1930 (No. 29). Erişim Adresi: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C029.
8. Junping, L. (2006). The Evolution of Tianxia Cosmology and Its Philosophical Implications. Frontiers of Philosophy in China. 1(4), 517-538.
9. Karluk, A. C. (2017). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Dinî Yapı ve Müslüman Milliyetler. TYB Akademi. 7(20), 9-48.
10. Kasim, M. (2021). Chinese Oppressive Policies Towards the Muslims in East Turkistan. Journal of Muslim Minority Affairs. 41(1), 62-77. DOI:10.1080/13602004.2021.1894386
11. Killing, A., ve Rajagopalan, M. (2021). The factory in the camps. Erişim Adresi: https://www.buzzfeednews.com/article/alison_killing/xinjiang-camps-china-factories-forced-labor.
12. Nationalawakening, (2019). China has 500+ Uighur camps and prisons and is holding far more than one million, activists say. Erişim Adresi: https://nationalawakening.org/china-has-500-uighur-camps-and-prisons-and-is-holding-far-more-than-one-million-activists-say/

TURAN-SAM
http://www.turansam.com
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2022; Ay: Haziran; Cilt: 14/İLKBAHAR, Sayı: 54
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed & Refereed Journal; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2022; Month: June; Volume: 14/SPRING, Issue: 54
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041; WEB: http://www.TURANSAM.com
13. Wang, A., ve Bermingham, F. (2022). China to ratify forced labour conventions in 'major signal' to EU. https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3173909/china-ratify-forced-labour-conventions-major-signaleu?
14. Xiuzhong Xu, V. (2020). Uyghurs for sale. Policy Brief Report. No. 26/2020.
15. Zuo, G.X. (2014). Grassroots Ji Zhuang. Daily Press.